

De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 29 Januari 1888. N°. 527.

Abonnementenprijs: franco aan huis, per drie maanden f1.80. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau, Warmoesstraat 108, te Amsterdam.
Advertentie: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elk regel meer 15 Cent.
Aanvragen en vermelding van lidmaten en Verlagen van Verzekeringen 10 Cent per regel.

Van de vernedering.

VEERTIENDE ZONDAGSDEELING.

IV. (Slot).

Waarom zondig en Hoogerpriester benadende ons, heilig, onnosel, onbesmet, afgescheiden van de zondaren, en hooger dan de hemelen geworden.
Hebr. 7 : 26.

Over de tweede vraag van deze veertiende Zondagsafdeeling wordt veelal heengelopen, en toch is ze van zoo uitnemend gewicht. Reeds hierom, wijl de verhouding waarin de Middelaar tot het onheilig wezen der zonde en tot onze schuld stond, alleen hier in verband met zijn vleeschwording ter sprake komt.

Beginnen we ter toelichting er van, met te onderzoeken, wanneer de Middelaar onze schuld heeft aangenomen. Pas in Gethisemane? Eerst bij den doop? Of wel reeds vroeger?

Nu zegt de Heidelbergse Catechismus, dat „de Middelaar met zijne onschuld en volkomene heiligheid mijne zonde, waarin ik ontvangen en geboren ben, voor Gods aangezicht bedekt.“ Er wordt dus niet eerst bij het kruis, maar reeds bij de vleeschwording aan den Middelaar een veroenende macht toegekend.

Gekaant tegen alle oppervlakkigheid neemt de opsteller er geen vrede mee dat Christus zijn latere zonden verzoent; ook niet dat Christus zijn zondigen aard bedekt; neen, hij dringt terug tot in den oorsprong van zijn aanzijn en tot in den wortel van zijn wezen, en komt alzoo op de erfzonde. Ook die erfzonde stelt hem voor God verdoemelijk. En nu vraagt hij zeer terecht, waar de verzoening ook voor die oorspronkelijke zonde moet gezocht worden. Hoe, op wat wijs, die zonde, waarin hij ontvangen en geboren is, voor Gods aangezicht bedekt wordt.

En wat antwoordt hij hier nu op? Wijst hij nu op het kruis van Golgotha en het daar vergoten bloed? Neen, volstrekt niet, maar wel wijst hij u op de „heilige ontvangenis en geboorte Christi“ (zie vraag 36), en het is uit deze „heilige ontvangenis en geboorte Christi“ dat hij de macht van den Middelaar afleidt, om „met zijn onschuld en volkomene heiligheid“, waarin hij geboren werd, mijn schuld en mijne onheiligheid, die mij van mijn ontvangenis en geboorte af aankeerde, voor Gods aangezicht te bedekken.

Hier ligt dus in, dat de Christus niet eerst aan het kruis of bij den doop, maar reeds terstond van het oogenblik zijner ontvangenis af, plaatsbekleedend voor ons intreedt, en geen oogenblik anders dan dragende onze schuld en onze zonde kan worden gedacht. Iets wat de Catechismus terecht aldus leert. Want immers reeds lang vóór het kruis getuigde Johannes de Dooper: „Zie het Lam Gods, dat de zonde der wereld draagt“, en reeds lang vóór den doop is aan den Christus de besnijdenis voltrokken, en is voor den Christus het lossingsoffer in den tempel volbracht. Reeds de profeet toont ons dan ook, dat hij op zou schieten „als een wortel uit een dorre aarde“. Hij is onze Hoogepriester niet eerst op Golgotha geworden, maar reeds als onze Hoogepriester in den Kerstnacht geboren geworden. Hij is „in het vleesch“ en niet in zijn heerlijkheid bij de kribbe gekomen. Een kribbe in den stal ontvangt hem, en

niet de wieg in het vorstelijk paleis. En zou nugeheel deze nederheid bij den Christus volkomen onverklaarbaar zijn, indien hij niet reeds toen met onze zonde te maken had gehad, zoo volgt uit dit alles klaarblijkelijk, dat de Catechismus hier geen ander verband aanwijst, dan de Schrift zelve toont.

Toch wie men toe, dat deze invlechting van het verzoeningswerk in de vleeschwording niet verkeerdelijk verstaan worde, gelijk heden ten dage van twee kanten tegelijk op stuitende en hiel het heilsmysterie omverwerpende wijze geschiedt.

Eenerzijds toch leeren de Ethischen almeer, dat de verzoening van den zondaar met God eigenlijk minder in het vergoten bloed ligt, maar meer daarin is te zoeken, dat in zijn vleeschwording het goddelijke zich aan het menselijke huwt, en alzoo de tegenstelling te boven komt die aanvankelijk het goddelijke van het menselijke scheidt. Een waarlijk booze ketterij, die de leer der zaligheid en van den troost onze ziele oplost in een wijsgerige beschouwing, en eindigt met de grens uit te wischen die ons van den Eeuwige scheidt; Schepper en schepsel onderling vermengt; en alzoo de gemeente van Christus, zonder dat deze er op verdacht is, aan de algodierij of het pantheïsme in de armen voert. Gelijk men weet, was het Prof. Valleton te Utrecht, die bij zijn inaugurele oratie in 1878 het eerst hier te lande deze zienswijze bepleitend dorst.

Doch ook anderzijds en op niet minder ernstige wijze zondigen hier de Neo-Kohlbrieggianen, onder leiding van Prof. Böhl uit Weenen; en wel in hetzelfde punt, zij het ook op andere wijze. Zij toch stellen het voor, alsof „de Christus als onze één onder de toerekening van Adams zonde en schuld ontvangen en geboren ware.“ Een schriklijke leer, waarover schrijver dezes den hoogleeraar tot de orde riep in de inleiding van „De Vleeschwording des Woords“, maar die tot onze niet geringe teleurstelling door Dr. Böhl in zijn „Zur Abwehr“ in geheel haar omvang en strekking wordt staande gehouden; zonder dat ook maar één enkele der ingebrachte bedenkingen besproken of weerlegd is. Nu voelt ieder, dat zoo aan Christus „als aan onze één“ de schuld en zonde van Adam is toegerekend, hij niet voor ons maar voor zichzelf leed, en gelijk onze één niet slechts met de schuld, maar ook met de zonde is vermengd geworden.

Beide deze valsche voorstellingen moeten derhalve met alle kracht bestreden; en de kerke Gods moet gehouden bij de vaste en zeer kostelijke waarheid, dat 1°. de Christus den broederen in alles is gelijk geworden, doch uitgenomen de zonde; 2°. dat de Christus onze schuld gedragen heeft, niet krachtens zijn geboorte, maar krachtens de beschikking Gods; en 3°. dat de verzoening voor onze zonden in zijn bloed is, gelijk dit op Golgotha vergoten werd, maar om vergoten te kunnen worden, uit Maria werd aangenomen door de vleeschwording.

Bezien we elk deze drie nader.

Voorreest, de Christus is den broederen in alles gelijk geworden; wat volstrekt niet zeggen wilde, dat er tusschen den Christus en Johannes den Dooper bijvoorbeeld geen onmetelijk verschil bestond, daar toch de Christus „God was, te prijzen in eeuwigheid“ en Johannes een nietig schepsel; maar alleen dat, voor hetgeen zijn menscheit aanging, hij evenzoo waarachtig mensch was, des vleesches en des bloeds der kinderen deelachtig, als wij. Heel het redebeleid

van den heiligen apostel in den brief aan de Hebreërs toont dit duidelijk.

Maar terwijl wij nu niet konden geboren worden anders dan in schuld en zonde, is hij geboren „heilig, onnosel en onbesmet, afgescheiden van de zondaren.“

In vraag 7 had de Catechismus geleerd, dat in het paradijs „onze natuur alzoo is verdorven geworden, dat wij allen in zonden ontvangen en geboren worden.“ De erfzonde wordt hier alzoo afgeleid uit de schuld die op onze natuur rust. Wat uit vleesch geboren wordt is vleesch. Wie in deze bedorven natuur opkomt, is zelf in zonde bevangen.

Onze Confessie zegt er in art. 15 van dat „de erfzonde is een verdorvenheid der geheele natuur en een erfelijk gebrek, waarmede de kleine kinderen zelfs besmet zijn in hunner moeders lichaam.“

Ware dus de Christus uit ons geslacht, door den wil des mans, als onze één geboren, dan kon het niet anders, of ook hij zou reeds in zijns moeders lichaam met deze zonde besmet zijn geweest. Nu daarentegen kan dit natuurlijk niet. Van zonde bij den Zoon van God te spreken, is spreken van heilige zonde of zondige heiligheid. De zaak zelve is geheel ondenkbaar. En een ieder die leert, dat de Christus wel kon zondigen, al zondigde hij feitelijk niet, loochent zijn Godheid.

Maar al stond het vooruit vast, dat dit niet kon, het moest dan toch in de ontvangenis en geboorte zelve afgesneden zijn. En dit nu, de afsnijding van dit geheele denkbeeld, dat is het wat de Christelijke kerk belijdt met het „ontvangen uit den Heiligen Geest, en geboren uit de maagd Maria.“

Dat Christus zonder zonde en buiten zonde was, heilig, onnosel, onbesmet en afgescheiden van de zondaren, leert heel de Schrift, en ook reeds aan Maria was het aangezegd: „Dat heilige, dat uit u zal geboren worden, zal Gods Zoon genaamd worden!“ En zonder dat we nu dieper indringen in de vraag, hoe het toeging, dat de ontvangenis uit den Heiligen Geest en de geboorte uit de maagd Maria, den overgang van de erfzonde en erfzonde buitensloot, zoo is het toch tastbaar, dat 1°. krachtens deze ontvangenis de Christus niet uit ons geslacht, maar in ons geslacht ingeboren werd; 2°. dat hij alzoo niet in Adams lenden evenals wij gezondigd had; 3°. dat de zondige bijmenging bij zijn ontvangenis geheel was uitgesloten; en 4°. dat hij als onze één was, maar „onze één“ niet.

Het tweede punt vloeit vanzelf uit het eerste voort. In den Christus is nooit zonde noch ook schuld geweest. Voor zoover hij met schuld en zonde te maken had, droeg hij ze, als van buiten opgelegd, en niet als van binnen uit hem voortgekomen; evenals het lam in de offerande de zonde van den offeraar draagt, zonder dat er innerlijk tusschen het leven van dat lam en die opgelegde zonde oorzakelijk verband bestaat.

Als nu aan een schaapherder een kind en een lam op éénen dag worden geboren, dan draagt dit zijn kind de zonde vanzelf, noodzakelijk in zich. Maar dat lam kan eerst later met de zonde in aanraking komen, zoo ze op hem wordt gelegd. Het kind heeft dus de schuld en zonde krachtens zijn geboorte. Daar is niets aan te doen. Maar het lam draagt straks de zonde op het altaar niet krachtens zijn geboorte, maar omdat de herder het als offerlam uitkoos.

En zoo nu ook is het hier.

Elk onzer, toen we ontvangen en geboren werden, hadden terstond in onze ontvangenis en geboorte de zonde en de schuld, waaruit de monde sproot, aan ons. Daarentegen de Christus had krachtens zijn geboorte slechts één, dat hij was „heilig, onnosel, onbesmet en van de zondaren afgescheiden.“ Juist dus het tegendeel. Gelijk het lam vanstraks, zoo kan dus ook de Christus deze schuld en zonde alleen dan op zich krijgen, zoo ze op hem wordt gelegd door een beschikking van den Vader.

Zoo dragen ook wij elk persoonlijk onze schuld uit Adam en de zonde daaruit volgende krachtens onze geboorte; maar de Christus draagt onze aller schuld en zonde, niet krachtens zijn natuur, maar omdat de raad des Heeren het alzoo bepaald heeft. Dit is het, waarom we in het eerste artikel van deze Zondagsafdeeling met zoo veel nadruk op de Staten van den Middelaar waren.

Immers het had kunnen beschikt zijn, dat Christus geboren was in een staat, die beantwoordde aan zijn innerlijk wezen, en dan zou hij geboren zijn in den staat van den volmaakt rechtvaardige. Maar daarentegen is dit juist de raad des Heeren HEEREN en het mysterie des heils, dat de Christus, hoewel volmaakt rechtvaardig zijnde, nochtans niet in den staat van een rechtvaardige, maar in den staat van een allerzonde schuldig zou geboren worden.

Hier ligt dan ook tevens het punt, waarbij de Neo-Kohlbrieggianen in den weg der waarheid kunnen terugtreden. Ja seer zeker rust evenals op ons reeds bij de geboorte op den Christus schuld. Dit zag Dr. Böhl zeer juist in. Maar met dit tweerlei verschil, dat Böhl voorbijgaat: 1°. dat wij onze schuld noodzakelijk krachtens onze geboorte hebben, en hij vrijwillig volgens de destinatie Gods; en 2°. dat wij Adams schuld dragen als hebbende gezondigd in zijn lenden, en dat hij draagt onze aller schuld.

Hij, de Christus, is daarom niet één der „mensen die zwakheid hebben“, maar staat tegen deze allen over als „de Zoon, die in der eeuwigheid geheiligd is“ (Hebr. 7 : 28). Iets wat onze godgeleerden zoo verklaren, dat hij wel de gemeene zwakheden van het vleesch aannam, maar verre bleef van die persoonlijke zwakheden, die ons in verband met ons persoonlijk leven aankleven. Vandaar dat hij wel sterft, maar niet ziek is geweest.

En zoo komen we dan tot het derde punt: dat zijn vergoten bloed de verzoening aanbrengt, maar om vergoten te kunnen worden, moest aangenomen in de vleeschwording.

Is het waar, dat Christus niet krachtens de noodwendige gevolgen zijner geboorte, maar ingevolge van de beschikking des Heeren, in den staat van een ongerechte en als verantwoordelijk voor onze aller schuld op aarde kwam, dan voelt ge onmiddellijk, dat eigenlijk de toerekening van onze aller schuld aan den Middelaar reeds vóór zijn geboorte plaats greep in den raad des Welbehagens. Dit kon ook niet anders, of onze rechtvaardigmaking zou niet vast in den wilte Gods zijn. En wat ge ook bemerkt, zo ge geen verzoening geweest zijn voor Abraham en David en alle verloren des Ouden Verbonds, en geen hunner had ooit als in Psalm 32 van een „welzalig, wien de zonden zijn vergeven“ kunnen jubelen.

Dit sta dus boven alle bedenking vast, dat de toerekening van onze aller schuld aan den Christus, reeds vóór zijn ontvangenis in den raad des Eeuwigen was. Doch

is dit zoo, en is hij alleen krachtens dezen zelfden raad ontvangen en geboren, juist om als drager onze schuld, onze zonden te kunnen verzoenen, dan volgt hier ook vanzelf uit, dat hij niet anders dan in den staat van een ongerechte kon ontvangen en geboren worden. „Geworden uit een vrouw, geworden onder de wet!“

In zijn ontvangenis en geboorte liggen dus tweerlei: 1°. is hij door zijn ontvangenis uit den Heiligen Geest feitelijk en wezenlijk „heilig, onbesmet en onnosel“, en 2°. toch te gelijk, wat zijn staat aangaat, schuldig gesteld en schuldig gerekend voor onze aller schuld.

Nu ligt intusschen de zoen der zonde in het recht Gods, dat voor een onenigige schuld een eenwigen dood vraagt. Hieruit volgt alzoo, dat de toerekening van onze aller schuld aan den Middelaar, en de verzoening van onze aller schuld door hem, wel afvloeit uit Gods raad, maar eerst gerealiseerd wordt als zijn bloed wordt vergoten en hij in den eeuwigden dood ingaat. En in zooverre mag er nooit aan getornd of iets op afgedongen: *Wij hebben de verlossing door zijn bloed.*

Maar, en hierop nu is meestal veel te weinig gelet, om zijn bloed te kunnen vergieten, nam hij het aan, en dat aannemen zell reeds van dat bloed was een daad van vernedering, en droeg als zoodanig reeds een priesterlijk karakter.

En dit nu is het, waarop de Catechismus ons hier wijst.

Hij wordt geboren „heilig, onnosel, onbesmet en van de zondaren afgescheiden“. Toch wordt hij reeds bij zijn ontvangenis en geboorte ingezet in een staat, die hiermee strijdt, en wordt hij gerekend, als met onze aller schuld beladen.

En dit nu, die tegenstelling tusschen wat hij in zijn ontvangenis en geboorte was, en desniettemin in zijn ontvangenis en geboorte gerekend werd, dit is het waarin de Catechismus den troost onze zielen aanwijst.

Immers zegt de Catechismus, dit troost, dat hij alzoo ontvangen en geboren is, niet voor zichzelf, maar voor ons.

Zóó diep is de wortel van onze verderving en zoover achter ons gaat onze schuld en zonde, — en zóó ver is hij dan ook tot ons gekomen, om onze zonden voor ons weg te nemen.

Ook uw zonde en uw schuld, waarin gij, en waarin uit u uw kind, ontvangen en geboren werd, ze zijn in dit heilig Kind, maar dat als een misdadig kind gerekend is, voor Gods aangezicht bedekt.

KUYPER.

„Verborgen in de aarde.“

En bevreesd zijde, ben ik heengegaan, en heb uw talent verborgen in de aarde: zie, gij hebt het uwe.
(Matth. 25 : 25).

Ontwaakt toch, gij die slaapt, en staat op uit de dooden, en laat Christus over u lichten! Hoelang het ook nog dure, de komst des Heeren is nabij.

Maranatha!
En dit, dat de Heere wederkomt, komt om te oordeelen, om te schiften, om of in de hel te werpen of in de heerlijkheid te zetten, dat is de ernst in het spel van ons leven, de eenige hoogte, heilige ernst, die u het verspelen van uw leven belet.

Gij weet niet, en niemand weet van u, of het nog bij uw leven gebeuren zal, dat hij wederkomt op de wolken. Maar of ge dan al gestorven zult zijn of nog leeft, dat maakt voor

zijn genade. Hij bevestigt u in alle goed, dat Hij in u begonnen heeft, en verzeele het door zijn Heiligen Geest tot den dag der volkomen verlossing. Amen.

II.

Zoo er één leer is, die voorwerp van strijd geweest is, dan is het die van de uitverkiezing. De Brandenburgerse vorsten, die onder hunne hofpredikers soms ook leeraars hadden, die de algemeene genade op den voorgrond stelden, zonder de leer der voorbeschikking te ontkennen, verboden dikwijls, dit laatste stuk tot voorwerp der kansel-polemiek te maken. Toen dit ook in Cleve-Mark-Gulik plaats had, heeft de synode der Evangelisch-Gereformeerde kerken in 1719 daartegen bij Frederik Wilhelm geklaagd en deze heeft den 26sten Juli verklaard, dat hij er niet aan dacht, iemand geweten te binden of de vrije prediking van die leerstelling, welke door al de Evangelisch-Gereformeerde kerken, als waarboe wijzelen behouden, aangenomen en in wier symbolische boeken en openlijke confesies ze opgenomen zijn, te verbieden. Daarna wordt dan zeer verstandig geadviseerd, om de verborgen leer van Gods eenwig raadsbesluit niet uiterlijke praal, met heftigheid en liefdeloore veroordeeling der dissenterenden te behandelen. Men moet volgens de geloofsbelijdenis der Gereformeerde kerk prediken, maar zich van alle zondige kabbeleren bij dit diepe mysterie onthouden.

DE GAAY FORTMAN.

Het Calvinistisch karakter van den Heidelbergischen Catechismus.

DOOR

DR. A. ZAHN.

Verder wordt de vraag van alle kanten besien, hoe ver de Voorzienigheid Gods zich tot de zonden uitstrekt? Dat God ook de zonden tot zijn doel regeert, ontschuldigt de goddeloozen niet, omdat hun doen een geheel ander is dan Gods doel. De leer van de Voorzienigheid wordt zeer duidelijk in den zin der Gereformeerde dogmatiek behandeld. Alle menscheijk doen staat onder de bepaalde leiding Gods (Jer. 10 : 23).

Verder wordt de verhouding der menscheit en der Godheid in Christus juist verklaard; een korte schets van het leven des Heeren gegeven (in de heerlijkheid gepredikeerd); de nederdaling ter helle als zijn heilse pijn, kwaal en verschrikking voorgesteld. Bij de leer

van den Heiligen Geest wordt geloovend, dat de ware geloovigen Hem weder verliezen kunnen. Ook David bezat hem nog (Ps. 51 : 11). Hij ziet op de verblijdende en troostende gaven des Heiligen Geestes, die vanwege zijn zware zonde van hem geweken waren; de Geest zelf was echter niet geweken. Bij de bespreking van de uitverkoren gemeente wordt ontkend, dat de uitwendige roeping tot zaligheid genoeg is; Hij helpt haar niet zonder die inwendige roeping. De onzichtbare kerk is daarom slechts onzichtbaar, omdat het binnenste der ware geloovigen God alleen bekend is. In haar, waarmede men verbonden moet zijn, heeft men de rechtvaardigmaking, d. i. de vrijpraak van de zonden en het toekennen van het recht ten leven. Bij de Sacramenten ontwaart men weer de Gereformeerde leerwijze; zij zijn de zegelen, die aan den grooten genadebrief Gods, zijn Woord, gehangen zijn.

In het Avondmaal moet men een lichaamlijk en geestelijk eten onderscheiden. Geestelijk eet ik het gekruiste lichaam van Christus en zijn vergoten bloed, dat is Christus' lijden en sterven in het geloof aannemen en door den Heiligen Geest met Christus vereenigd worden. De Sacramenten zijn, naar hunne natuur, zichtbare teekenen en zegelen, maar niet vaten, waarin de hemelse goederen besluten zijn. De symboliek des Avondmaals, de waarachtige en wezenlijke tegenwoordigheid van het lichaam en bloed van Christus in het Avondmaal, het gedachtenismaal, worden voornamelijk beschreven.

De uitvoerige beschouwing van de wet, het eene gebod

der begeerte (het rode) leidt tot de vraag, wat de Schrift onder volmakten verstaat, zoals de heiligen soms genoemd worden. Daar wordt gesproken van de volmaaktheid volgens het Evangelie, welke wij hebben in Christus door de genade der rechtvaardiging. Met het gebed sluit het onderzoek, dat een grondige, diepe, waarlijk praktische en theologische inleiding op het wezen der Christelijke waarheid is. Kirchner zegt in zijn boek over de keurvorstinnen en koninginnen op den troon der Hohenzollern: „Prinses Wilhelmine werd bij haar onderwijs door den hofprediker Andreae met theologische spitsvondigheden volgepropt!“ Zóó oordeelt een modern theoloog over een schitterend examen na grondig onderwijs! In allen gevallen is men van deze hoogte in den tijd van het Rationalisme en toen later de Lutherse Catechismus in de Gereformeerde Domkerk te Berlijn ingevoerd werd verre afge-daald.

De belijdenis had plaats op de wijze, die in de Gereformeerde kerk van Anhalt en de Palts aangenomen was 1). De prinses beantwoordt de vragen of zij de belijdenis leer van harte geloof, of zij die met een godzallig leven versieren wil, of zij daarin volhardten wil, met: „Ja, van harte ja, door de genade van onzen Heere Jezus Christus.“ Daarop knielt zij neder en wordt ingezegend met de woorden: „God, Vader, Zoon en Heilige Geest, geve u

1) Vgl. Die Anhaltinischen Agenden in Zahn's „Hiet goed recht der Gereformeerde belijdenis in Anhalt, 1866.“